

A-1275

INSTYTUT TURYSTYKI
WARSZAWA
UL. MERLINIEGO 9a

RUCH TURYSTYCZNY
W BAZIE NOCLEGOWEJ

Opracowała:
Dorota Zientalska

WARSZAWA 1992

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych

A-1275

Praca wykonana na zlecenie Instytutu Kultury Fizycznej
i Turystyki (R - 1.3.1.)

SPIS TREŚCI :

WPROWADZENIE	1
I. STAN TURYSTYCZNEJ BAZY NOCLEGOWEJ W LATACH 1989 -1991....	4
II. WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNEJ BAZY NOCLEGOWEJ(1989 -1991)...	7
2.1. Korzystający i udzielone noclegi w skali ogólnokrajowej , z uwzględnieniem rodzajów obiektów noclegowych.....	7
2.2. Wykorzystanie obiektów noclegowych w województwach i regionach.....	10
2.3. Cudzoziemcy w obiektach noclegowych turystyki.....	13
III. HOTELE I ICH WYKORZYSTANIE W LATACH 1989 -1991.....	16
3.1. Podstawowe informacje o stanie i wykorzystaniu hoteli w Polsce , 1989 - 1991	16
3.2. Hotele i ich wykorzystanie w województwach i wybranych miastach wojewódzkich.....	18
3.3. Cudzoziemcy w hotelach.....	21
IV. PROGNOZA.....	24
ZAKOŃCZENIE.....	25
ANEKS.....	26

WPROWADZENIE

Pojęcie ruchu turystycznego nie doczekało się jeszcze jednoznacznej, uznanej przez wszystkich badaczy definicji. Istnieje także wiele rozmaitych, często rozbieżnych, koncepcji podziału ruchu turystycznego.

Na pewno jednak ruch turystyczny stanowi integralną część turystyki a czasami bywa z nią wręcz utożsamiany.

Najogólniej, *t u r y s t y k a*, to: "...całokształt zjawisk ruchliwości przestrzennej, związanej z dobrowolną, czasową zmianą miejsca pobytu, rytmu i środowiska życia oraz wejścia w styczność osobistą ze środowiskiem odwiedzanym, kulturowym bądź społecznym!"¹

R u c h t u r y s t y c z n y jest zjawiskiem dynamicznym, silnie determinowanym przez warunki zewnętrzne. Stanowi wypadkową wielu zmiennych, wpływ na wielkość i natężenie ruchu turystycznego mają między innymi:

- sytuacja ekonomiczna państwa i jego obywateli,
- regulacje prawne, ułatwiające lub utrudniające turystykę wyjazdową i przyjazdową,
- rozwój bazy noclegowej, komplementarny system usług turystycznych,
- kulturowo uwarunkowany poziom potrzeb w zakresie turystyki,
- moda na określone kierunki wyjazdów,
- dostępność różnych form wypoczynku, itd.

Różnorodność definicyjna i klasyfikacyjna ruchu turystycznego a także ogromna pojemność tego pojęcia, powodują znaczne trudności metodologiczne, praktycznie uniemożliwiające jednoznaczne statystycznie szacowanie rozmiarów ruchu turystycznego i prognozowania jego wielkości na przyszłość.

Polska nie stworzyła jeszcze zorganizowanego systemu pomiaru ruchu turystycznego; systematycznie rejestruje się tylko stan i stopień wykorzystania oficjalnej bazy noclegowej. Stąd znaczna część turystycznej ruchliwości umyka wszelkim statystykom (z badań ankietowych GUS w 1973 oraz z badań Instytutu Turystyki w 1980 roku wynika, iż około 53% ogólnej liczby wyjazdów ludności Polski stanowią wyjazdy samodzielne, nierejestrowane).

Celem niniejszego opracowania jest jednak przedstawienie ruchu turystycznego w obiektach noclegowych, a więc tej części zjawiska, która jest systematycznie notowana.

Przedmiotem rozważań będą dwie z trzech podstawowych form aktywności turystycznej:

- ruch turystyczny Polaków na obszarze własnego kraju (turystyka krajowa)
- ruch turystyczny cudzoziemców w Polsce (turystyka przyjazdowa).

Poza zasięgiem opracowania pozostanie ruch turystyczny Polaków poza granice kraju (turystyka wyjazdowa).

Podstawowym miernikiem będzie nocleg, najchętniej stosowana jednostka obserwacji statystycznej.

Sprawa noclegów we wspomnianej wcześniej turystyce nierejestrowanej nie ma statystycznie większego znaczenia, gdyż zakwaterowanie odbywa się najczęściej poza oficjalną bazą noclegową (pobyty u rodziny, znajomych).

W przypadku rejestrowanego ruchu turystycznego sprawozdawczość statystyczna rozpoczyna się już na szczeblu podstawowym, tj. w turystycznych obiektach noclegowych. W oparciu o formularz K-t1 sporządzane są przez Główny Urząd Statystyczny roczne sprawozdania ze stanu bazy noclegowej i jej wykorzystania.

W lipcu 1991 roku wprowadzony został do użytku zmodyfikowany kwestionariusz. Zlikwidowano istniejący do tej pory podział na bazę turystyczną i bazę czasowo-wypoczynkową. Zmianie uległa klasyfikacja bazy noclegowej, nazywanej aktualnie o b i e k t a m i n o c l e g o w y m i t u r y s t y k i. Lista obiektów noclegowych turystyki obejmuje 16 pozycji: hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, ośrodki czasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, campingi, pola namiotowe, obiekty noclegowe w ośrodkach wyłącznie do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego oraz pozostałe obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki. Wśród tych ostatnich znalazły się również, klasyfikowane do tej pory odrębnie, obiekty lecznictwa uzdrowiskowego wykorzystywane na potrzeby czasów. Po raz pierwszy także sprawozdaniem objęte zostały także obiekty będące w gestii Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wprowadzając zmodyfikowany kwestionariusz K-t1 i zmieniając profil przedstawiania uzyskanych z niego danych, GUS zbliżył się do obowiązującego w świecie systemu informacji o turystyce.

Dążenie do ujednolicenia systemów informacji oraz stworzenia jednorodnego systemu definicji i klasyfikacji, postulowane przez Światową Organizację Turystyki(WTO), umożliwić ma porównywalność danych statystycznych zbieranych w różnych państwach.

Niniejsze opracowanie oparte jest głównie na informacjach statystycznych zamieszczonych w publikacjach " Turystyka i wypoczynek " wydawanych przez Departament Badań Społecznych i Demograficznych GUS. Dotyczy stanu i wykorzystania turystycznej bazy noclegowej w Polsce w okresie od stycznia 1989 do września 1991 roku (dane z IV kwartału 1991 roku nie zostały jeszcze zebrane i opracowane) .

Podstawowym założeniem raportu jest przedstawienie charakterystycznych cech występujących w natężeniu ruchu turystycznego w latach 1989 - 1991 na podstawie poziomu wykorzystania miejsc noclegowych w bazie turystycznej.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy z nich przedstawia stan rejestrowanej turystycznej bazy noclegowej, to jest ilości obiektów i miejsc noclegowych. Kolejny rozdział poświęcony jest wykorzystaniu tychże obiektów w skali kraju, województw, regionów.

Dalej zaprezentowano sytuację w hotelach - ich stan i wykorzystanie przez obywateli polskich i cudzoziemców.

W końcu podjęta jest próba prognozy rozwoju ruchu turystycznego w najbliższych latach.

W aneksie znajdują się tabele i wykresy stanowiące podstawę i uzupełnienie niniejszego raportu .

1. STAN TURYSTYCZNEJ BAZY NOCLEGOWEJ W POLSCE W LATACH 1989-1991.

Natężenie ruchu turystycznego w znacznym stopniu uzależnione jest od rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym głównie od stanu bazy noclegowej, umożliwiającej turystom zakwaterowanie i wyżywienie.

W 1991 roku nastąpiło w Polsce ekstremalne nasilenie kryzysu politycznego i gospodarczego ; było ono przyczyną regresu, jaki pojawił się we wszystkich dziedzinach turystyki. Ograniczenia polityczno-prawne znacznie zmniejszyły liczbę osób wyjeżdżających z kraju oraz przyczyniły się do gwałtownego spadku liczby cudzoziemców przyjeżdżających do Polski. Obniżenie poziomu życia społeczeństwa polskiego, a także emocjonalne zaangażowanie znacznej jego części w dokonujące się przemiany polityczne i społeczne , wpłynęły na zmniejszenie krajowego ruchu turystycznego.

Od 1983 roku liczba przyjazdów obcokrajowców ponownie zaczyna wzrastać a sytuacja w ruchu turystycznym powoli się stabilizuje.

Jednak kryzys gospodarczy i idące w ślad za zmianami politycznymi przemiany gospodarcze (uruchomienie działania mechanizmów rynkowych) nie pozostały bez wpływu na sytuację w turystyce. Osłabieniu uległa kondycja i możliwości finansowe gestorów bazy noclegowej w Polsce.

Od 1988 roku przestaje przybywać obiektów i miejsc noclegowych, w stanie bazy turystycznej zaczyna dominować tendencja spadkowa.

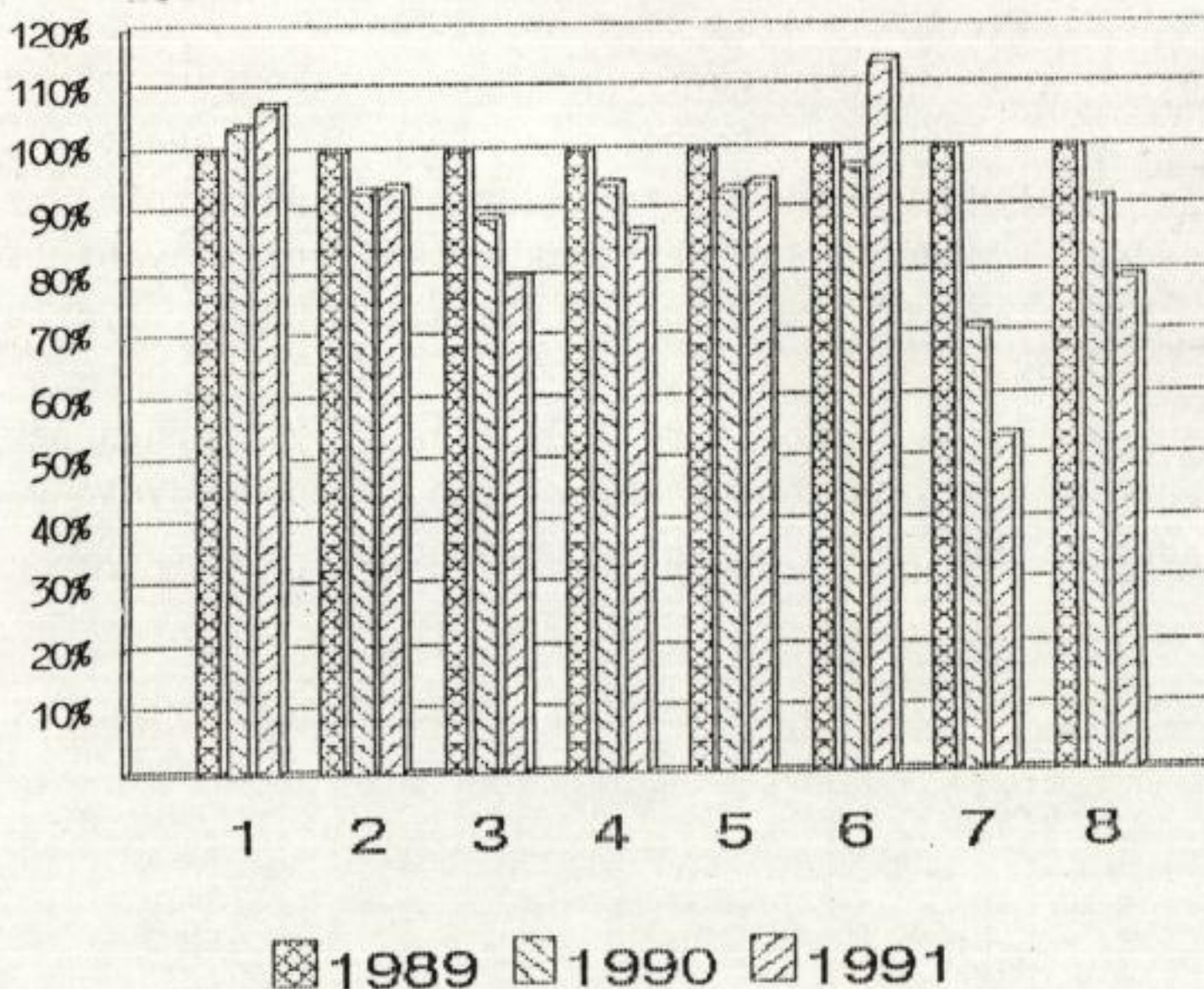
Lp.	Lata	Liczba obiektów	Liczba miejsc
1.	1985	9842	839533
2.	1986	9876	847895
3.	1987	9960	856868
4.	1988	9793	842821
5.	1989	9794	828214
6.	1990	8912	743058
7.	1991	8199	684235

Ogółem, liczba obiektów noclegowych turystyki spadła w 1991 roku, w porównaniu z 1989, o 1553 jednostki (o 16%).

W tym samym okresie liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się o 144 tysiące łóżek, tj. o 17,4% (mimo, iż w 1991 roku uwzględniono po raz pierwszy obiekty będące w gestii Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Obrony Narodowej).

Gdy pod uwagę weźmiemy poszczególne rodzaje obiektów noclegowych(tabela 1 w aneksie), sytuacja przedstawiała się następująco:

Obiekty noclegowe turystyki w latach 1989-1991

gdzie, 1- hotele i motele, 2- pensjonaty, 3- domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, 4- ośrodki wczasowe, 5- ośrodki szkoleniowe i domy pracy twórczej, 6- zespoły domków turystycznych, campingi, 7- pokoje gościnne, 8- pozostałe obiekty wykorzystywane na potrzeby turystyki.

Wzrost liczby obiektów (i równocześnie liczby miejsc) nastąpił wyłącznie w grupie hoteli i moteli; w latach 1990 i 1991 zanotowano tu zwiększenie liczby obiektów łącznie o 39 jednostek i miejsc noclegowych - o 4119 łóżek.

W grupie pensjonatów oraz w ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych i domach pracy twórczej, w okresie 1989-1991, sytuacja była stabilna. Nastąpił nieznaczny wzrost liczby obiektów, co związane było najprawdopodobniej wyłącznie ze zmianami w strukturze administracyjnej gestorów, gdyż nie znalazło odzwierciedlenia w równoczesnym przyroście liczby miejsc noclegowych.

Podobnie kształtowała się sytuacja w zespołach ogólnodostępnych domków turystycznych i campingów. Tutaj także wzrostowi liczby obiektów (skok w 1991 roku o 17%!) nie towarzyszyło zwiększenie liczby miejsc noclegowych. Wręcz przeciwnie, liczba miejsc zmalała o 2926 łóżek, tj. o 4,5% do roku 1990.

W pozostałych grupach obiektów: domach wycieczkowych, ośrodkach wczasowych, kwaterach prywatnych pozostałych, liczba obiektów oraz miejsc noclegowych uległy zmniejszeniu. Najwyraźniejszy spadek widoczny był w przypadku pokoi gościnnych (liczba obiektów - biur zakwaterowań zmniejszyła się o 53,5%, liczba miejsc - o 37,9%).

Podsumowując: w latach 1989-1991 stan turystycznej bazy noclegowej uległ zmniejszeniu. Wzrost zanotowano jedynie w grupie zakładów hotelarskich właściwych, tj. hoteli i moteli.

2. WYKORZYSTANIE OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH TURYSTYKI

1989 - 1991.

2.1 Korzystający i udzielone noclegi w skali ogólnopolskiej, z uwzględnieniem rodzajów obiektów noclegowych.

Turystyczne zagospodarowanie terenu jest tylko jednym z kilku czynników wpływających na natężenie i stopień koncentracji ruchu turystycznego. Tak więc spadek ilości obiektów i miejsc noclegowych nie był jedynym wskaźnikiem niekorzystnej sytuacji w turystyce polskiej w latach 1989-1991.

W omawianym okresie obniżyła się również liczba osób korzystających z noclegów w rejestrowanej bazie noclegowej oraz , co z tym związane, liczba udzielonych noclegów(tabele 2 i 3 w aneksie).

Liczba ogółem osób korzystających z zakwaterowania w bazie noclegowej spadła w 1990 roku , w porównaniu do roku poprzedniego, o 29% a w okresie styczeń- wrzesień 1991(do porównywalnego okresu 1990 roku, bo brak jeszcze kompletnych danych za 1991)-nieco wzrosła, około 1% .

W okresach uwzględnianych w sprawozdawczości GUS (tj. od października do września roku następnego) ilość osób nocujących w rejestrowanej bazie turystycznej przedstawiała się następująco:

KORZYSTAJĄCY	10.88. - 09.89.	10.89. - 09.90.	10.90. - 09.91.
OGÓŁEM :	15606200	10970756	10685093
w tym: POLACY	14478402 (92,7%)	8983126 (81,9%)	8112482 (75,9%)
OBCOKRAJOWCY	1127798 (7,3%)	1987630 (18,1%)	2572611 (24,1%)

W okresie październik 1989 - wrzesień 1990 nastąpił spadek do roku poprzedniego o 29,7% a w okresie październik 1990 - wrzesień 1991 - o dalsze 2,6%.

Spadek liczby ogółem udzielonych noclegów był jeszcze wyraźniejszy - o 35% w 1990 roku , do roku 1989 , i dalsze 3% w 1991. W okresie październik 1989 - wrzesień 1990 liczba ogółem udzielonych noclegów obniżyła się w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym o 33,7% i dalej , w terminie październik 1990 - wrzesień 1991, o 4,2%.

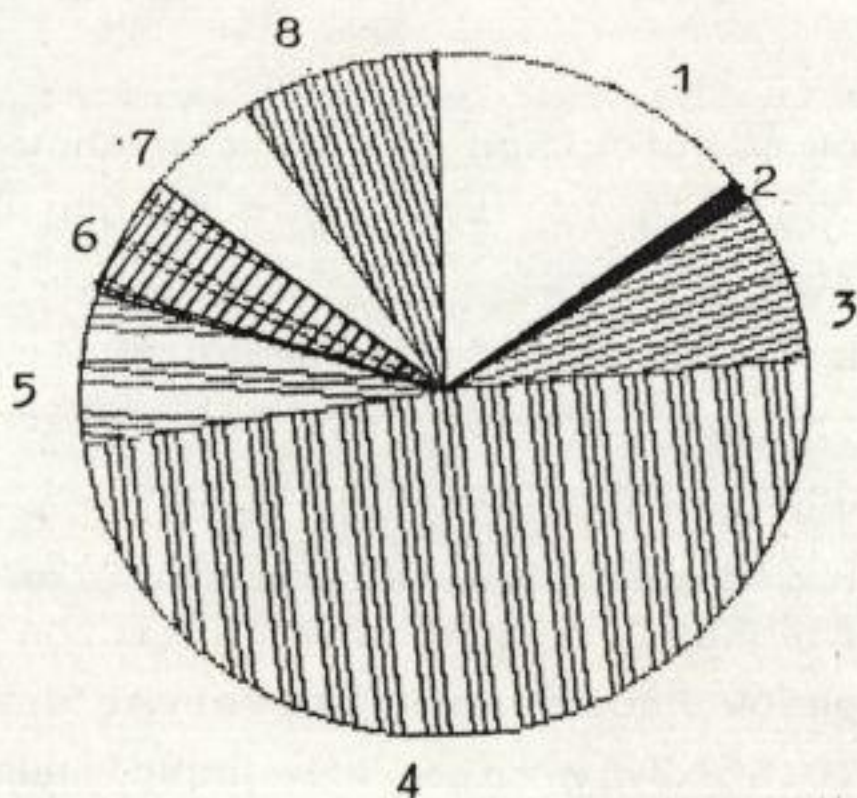
Tabele 2 i 3 zamieszczone w aneksie przedstawiają również liczby osób korzystających i udzielonych noclegów w poszczególnych rodzajach obiektów noclegowych. Analiza danych pozwala wyróżnić dwie grupy obiektów: pierwszą, w której po spadku liczby korzystających i udzielonych noclegów w 1990 roku, nastąpił w 1991 wzrost wykorzystania oraz drugą, gdzie wykorzystanie bazy sukcesywnie ulegało obniżeniu.

W grupie pierwszej znalazły się: hotele i motele, ośrodki wczasowe, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, zespoły domków turystycznych oraz campingi. Liczba osób korzystających i udzielonych noclegów spadła w 1990 roku średnio o około 30%. Natomiast w pierwszych trzech kwartałach roku 1991 wyraźna tendencja spadkowa uległa zahamowaniu i zanotowano przyrost liczby korzystających w granicach 1-10% i wzrost ilości udzielonych noclegów- 3-9% .

W grupie drugiej : pensjonatach, domach wycieczkowych, schroniskach, schroniskach młodzieżowych, pokojach gościnnych oraz pozostałych obiektach noclegowych turystyki, liczba osób korzystających i udzielonych noclegów ulegały obniżeniu. Ze względu na dwojaki rodzaj posiadanych informacji, tj. pełne dane za lata 1989 i 1990 oraz dla roku 1991 tylko za trzy pierwsze kwartały, porównanie danych dotyczy dwóch okresów sprawozdawczych: roku 1989 z 1990 i okresu styczeń-wrzesień 1990 z tym samym okresem 1991 roku.

Poniżej przedstawiono graficznie odsetki noclegów udzielonych w ośmiu rodzajach obiektów turystycznych od stycznia do września 1991. W nawiasach kwadratowych podany został bilans w stosunku do adekwatnego okresu roku 1990.

UDZIELONE NOCLEGI (01.- 09.1991)

gdzie: 1.Hotele, motele - 15,0% [+0,7%]
2.Pensjonaty- 0,9% [-0,1%]
3.Domy wycieczkowe, schroniska -8,0% [-0,3%]
4.Ośrodki czasowe - 49,1% [+2,8%]
5.Ośrodki szkoleniowe, domy pracy twórczej- 7,2% [+0,8%]
6.Domki turystyczne, campingi - 5,9% [+0,5%]
7.Pokoje gościnne - 5,0% [-3,6%]
8.Pozostałe - 8,9% [-0,8%]

Najwyraźniejsza zmiana w ilości udzielonych noclegów zaistniała w przypadku pokoi gościnnych(spadek wykorzystania) i ośrodków czasowych(wzrost wykorzystania). W pozostałych rodzajach obiektów różnica wynosiła poniżej 1%.

Podobnie przedstawia się porównanie odsetków udzielonych noclegów w 1989 i 1990 roku(wykresy dla tych lat zamieszczono w aneksie). Największy spadek wykorzystania miał miejsce w 1990 roku w grupie pokoi gościnnych(mniej o 5,7%) , największy wzrost - w ośrodkach czasowych(więcej o 5,4%). W pozostałych rodzajach obiektów różnice w ilości udzielonych noclegów nie przekraczały 1% .

2.2. Wykorzystanie obiektów noclegowych turystyki według województw i regionów .

Ogółem z noclegów w obiektach turystycznych w Polsce skorzystało w roku 1989 - 15 179 tysięcy a w roku 1990 - 10 531 tysięcy osób.

Oczywiste jest jednak , iż rozkład liczby korzystających z noclegów w bazie turystycznej nie jest równomierny, jednakowy dla wszystkich jednostek administracyjnych.

Przy uwzględnieniu podziału na województwa(tabele 4 i 5)* okazuje się , że w siedemnastu województwach liczba osób korzystających z obiektów noclegowych turystyki przekraczała poziom średni (tj. 2,04%).Były to ,w kolejności udziałów , województwa :

1 9 8 9 *			1 9 9 0 *		
Lp.	województwo	%	Lp.	województwo	%
1.	nowosądeckie	7,3	1.	warszawskie	8,1
2.	warszawskie	7,0	2.	bielskie	7,0
3.	bielskie	6,7	3.	nowosądeckie	7,0
4.	gdańskie	5,7	4.	gdańskie	5,4
5.	szczecińskie	5,1	5.	szczecińskie	5,2
6.	krakowskie	4,4	6.	krakowskie	5,2
7.	poznańskie	4,2	7.	poznańskie	4,5
8.	jeleniogórskie	4,0	8.	jeleniogórskie	3,9
9.	katowickie	3,9	9.	koszalińskie	3,5
10.	koszalińskie	3,7	10.	katowickie	3,4
11.	wałbrzyskie	3,2	11.	wrocławskie	2,9
12.	olsztyńskie	3,1	12.	olsztyńskie	2,7
13.	wrocławskie	3,1	13.	wałbrzyskie	2,7
14.	suwalskie	3,1	14.	suwalskie	2,6
15.	słupskie	2,1	15.	bydgoskie	2,3
16.	bydgoskie	2,1	16.	lubelskie	2,2
17.	lubelskie	2,0	17.	zielonogórskie	2,1

*dane dotyczą tylko 1989 i 1990,bo dla 1991 brak jeszcze kompletnych informacji.

Z powyższej tabeli wynika , iż w 1/3 województw koncentrowało się 70% ruchu turystycznego. Z noclegów w pozostałych 32 województwach korzystało niespełna 30% z ogółu korzystających z bazy turystycznej w Polsce.

Najmniejsza liczba turystów odwiedzała województwa : ciechanowskie , łomżyńskie , ostrołęckie , białskopodlaskie , skierniewickie , siedleckie i sieradzkie (udziały poniżej 0,5%) .

W województwach o dużym nasileniu ruchu turystycznego, turyści korzystali z tych rodzajów obiektów noclegowych, jakimi przede wszystkim te województwa dysponowały. Były to :

- głównie hotele, w: warszawskim, bydgoskim, gdańskim, katowickim, krakowskim, lubelskim, olsztyńskim, poznańskim, wrocławskim i zielonogórskim,
- głównie ośrodki wczasowe, w: bielskim, jeleniogórskim, koszalińskim i szczecińskim,
- głównie schroniska, w: wałbrzyskim i nowosądeckim.

W województwie suwalskim 36% odwiedzających nocowało w obiektach zaliczonych do kafeterii "pozostałe" , tzn. w przypadku tego województwa, głównie na polach biwakowych. Dla porównania , z noclegów w hotelach w suwalskim korzystało 7,2% turystów. Jest to przykład na to, iż turystyczna atrakcyjność terenu i jego walory krajobrazowe i wypoczynkowe mogą przyciągać turystów, niezależnie od stanu i poziomu bazy noclegowej.

Mimo zmniejszenia liczby osób korzystających z noclegów w 1990 roku, w porównaniu z 1989 , podobieństwa w rozkładzie nasilenia ruchu turystycznego w województwach były bardzo wyraźne. Najwięcej przyjazdów w obydwu latach zanotowano na wybrzeżu (szczecińskie, koszalińskie, słupskie, gdańskie) , pojezierzach (olsztyńskie, suwalskie), rejonie południowo-zachodnim (zielonogórskie, poznańskie, jeleniogórskie, wałbrzyskie) , na południu kraju (nowosądeckie, bielskie, krakowskie, katowickie) oraz w warszawskim i lubelskim.

W 1990 roku procentowy udział korzystających wzrósł w województwach warszawskim i krakowskim , w pozostałych województwach poziom przyjazdów pozostawał w zasadzie niezmienny.

W pierwszych trzech kwartałach 1991 roku skorzystało z noclegów w polskiej bazie turystycznej 8 850 tysięcy osób. Było to

w porównaniu z tym samym okresem roku poprzedniego ,o około 150 tysięcy korzystających więcej .

Podobnie jak w latach wcześniejszych ,tak i w okresie styczeń-wrzesień 1991 , około 70% ruchu turystycznego koncentrowało się na obszarze $\frac{1}{3}$ województw .

Jednak wykorzystanie miejsc noclegowych systematycznie spadało. Średnio w Polsce na jedno miejsce w rejestrowanej bazie noclegowej w 1989 roku przypadało 18,3 osoby korzystającej , w 1990 - 14,2 , a w 1991 już tylko 12,6 osoby na miejsce (mapka w aneksie ukazuje rozkład ilości osób przypadających na jedno miejsce noclegowe w regionach administracyjno-geograficznych w okresie styczeń-wrzesień 1991).

Jak wspomniano we wprowadzeniu , w lipcu 1991 roku zmieniony został sposób klasyfikacji obiektów noclegowych. Zlikwidowano podział bazy noclegowej na turystyczną i wczasowo-wypoczynkową a wszystkie obiekty zakwalifikowano według nowoutworzonej listy obiektów noclegowych turystyki .

Ta słuszną,bo dostosowującą polską sprawozdawczość statystyczną w zakresie turystyki do nomenklatury międzynarodowej,decyzja powoduje jednak znaczne trudności w porównaniu niektórych faktów i tendencji w ruchu turystycznym ostatnich lat;różny był bowiem sposób zbierania i opracowywania informacji.

Poniższa tabela przedstawia stopień wykorzystania obiektów turystycznych i wczasowo-wypoczynkowych w latach 1989 i 1990 oraz stopień wykorzystania obiektów noclegowych turystyki w IV kwartale 1990 i pierwszych trzech kwartałach roku 1991.

kwartały	1989		1990		1991 obiekty turyst.
	turystycz.	wczasowe	turystycz.	wczasowe	
I.	50,4 *	59,4	34,9	41,3	37,1
II.	47,0	53,3	32,7	38,8	36,8
III.	55,3	75,0	35,4	63,4	52,6
IV.	42,8	39,6	33,6**	33,6**	brak

*stopień wykorzystania podany w procentach

**podany dla obiektów noclegowych turystyki

Najniższy stopień wykorzystania wszystkich rodzajów obiektów turystycznych w kolejnych latach odnotowano w miesiącach letnich(III kwartał) ,najniższy- w okresie jesienno-zimowym (od października do grudnia). Obniżenie stopnia wykorzystania wystąpiło wyraźnie we wszystkich kwartałach 1990 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim. Różnica między 1990 a 1991 rokiem była ,jak i w przypadku wcześniej prezentowanych wskaźników, znacznie łagodniejsza .

2.3. Cudzoziemcy w obiektach noclegowych turystyki .

W 1989 roku nastąpiły istotne zmiany w przepisach regulujących wyjazdy i wjazdy z i do Polski. Zniesione zostały karty przekroczeń granicy(obowiązujące obywateli polskich) a przyjazdy cudzoziemców zaczęły być ustalane na podstawie ruchu granicznego(do ogólnej liczby przyjeżdżających nie wlicza się małego ruchu granicznego i obsługi środków transportu).

Dopiero od kwietnia 1991 roku prowadzona jest przez Straż Graniczną rejestracja wjazdów cudzoziemców według obywatelstwa.

Także GUS nie odnotowywał wcześniej szczegółowo przyjazdów obcokrajowców a przede wszystkim, nie była prowadzona sprawozdawczość w zakresie korzystania z polskiej bazy noclegowej przez obywateli innych państw.

Informacje na ten temat pojawiły się dopiero w ostatnim opracowaniu "Turystyka i wypoczynek" ,tzn.w sprawozdaniu za rok 1991 (konkretnie, od X.1990 do IX.1991).

W aneksie zamieszczony jest wykres przedstawiający ilości przyjazdów cudzoziemców do Polski w latach 1985-1991.

Po okresie wielkiego boomu w latach siedemdziesiątych(nastąpiło otwarcie granic z ówczesną NRD i Czechosłowacją,uregulowane zostały stosunki z RFN,zniesiono wizy dla obywateli niektórych państw zachodnich), w 1981 roku nastąpił upadek turystyki przyjazdowej.

Od 1983 roku liczba przyjazdów obcokrajowców zaczęła systematycznie wzrastać.

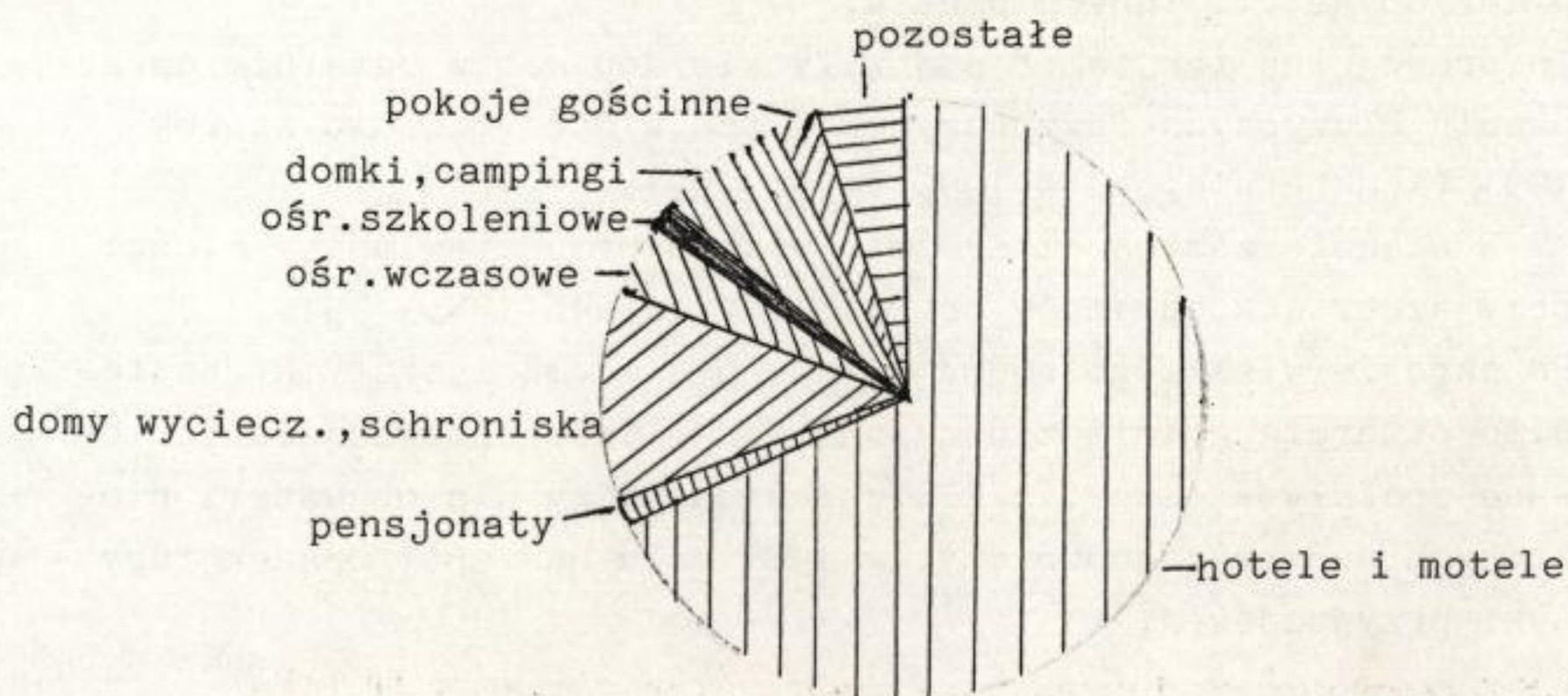
W 1991 roku Polskę odwiedziło 36 845 tysięcy turystów zagranicznych. Było to blisko pięciokrotnie więcej niż w 1989 roku i ponad dwukrotnie więcej niż w 1990.

W tabeli przedstawionej na stronie 7, prezentującej ilości osób korzystających z turystycznej bazy noclegowej w okresach sprawozdawczości GUS (nie pokrywają się one niestety z latami kalendarzowymi), wyraźnie widoczna jest, oprócz spadku liczby osób, także zmiana struktury osób korzystających, tj. zmniejszająca się liczba obywateli polskich na rzecz cudzoziemców.

W okresie X.1988-IX.1989 z noclegów w obiektach turystycznych skorzystało 1 127 798 obywateli państw obcych, między X.1989-IX.1990 - 1 987 630 a w kolejnym okresie (X.1990-IX.1991) już 2 572 611 turystów zagranicznych. Wśród ogółu korzystających cudzoziemcy stanowili kolejno: 7,3% , 18,1% , 24,1% .

Na pewno istotną przyczyną była tu stale wzrastająca liczba obcokrajowców odwiedzających Polskę lecz niebagatelne znaczenie miał również obniżony status materialny społeczeństwa polskiego, ograniczający możliwości zaspokajania potrzeb w zakresie turystyki.

Spośród ogółu gości zagranicznych korzystających z usług noclegowych w obiektach turystycznych w okresie I-IX 1991 roku, odsetki według rodzajów miejsca zakwaterowania przedstawiały się następująco:

Wyraźna większość cudzoziemców nocowała w hotelach , domach wycieczkowych ,schroniskach i schroniskach młodzieżowych . Z miejsc w pozostałych obiektach noclegowych turystyki korzystało tylko około 20% spośród przyjeżdżających z zagranicy. Nie można tu zapomnieć o fakcie, iż mowa jest tylko o tych obcokrajowcach, którzy skorzystali z noclegów w rejestrowanej bazie turystycznej.

Jak wynika z badań Instytutu Turystyki przeprowadzonych na przejściach granicznych w marcu,maju,sierpniu i w listopadzie 1991 roku ,22,6% turystów zagranicznych zatrzymywała się u rodziny lub znajomych,omijając w ten sposób obiekty noclegowe turystyki (odwiedziny,jako główny cel podróży,deklarowało 24,4% przyjeżdżających)¹.

Cele przyjazdów cudzoziemców do Polski silnie korelują z odwiedzanymi przez nich częściami kraju. Najwyższy odsetek obcokrajowców w 1991 roku (wykres w aneksie) korzystał z noclegów w reionie centralnym (25,2%) i zachodnio-pomorskim (24,8%).

Na trzecim miejscu turyści zagraniczni odwiedzali region małopolski (20,8%) , dalej-tereny wschodnie (11,5%) ,Śląsk (9,1%) i region wielkopolski (8,6%) .

Mapka w aneksie przedstawia również średnią liczbę cudzoziemców korzystających z bazy noclegowej,przypadających na każde czynne miejsce w okresie styczeń-wrzesień 1991 (dane dla regionów, w odniesieniu do średniej korzystających ogółem).

1.W.Bartoszewicz,"Cele,motywy i organizacja przyjazdów!..,IT 1991.

3. HOTELE I ICH WYKORZYSTANIE W LATACH 1989 - 1991.

3.1. Podstawowe informacje o stanie i wykorzystaniu hotelu w Polsce ,1989-1991.

Turystyczna baza noclegowa często zamiennie określana bywa bazą hotelarską. Nie świadczy to jednak o tym, iż hotel jest podstawową i najczęściej spotykaną jednostką noclegową w hotelarstwie.

W 1991 roku hotele stanowiły 6,2% ogółu rejestrowanych obiektów noclegowych w Polsce. Było to 515 obiektów, w tym :dwa hotele klasy "lux" (*****), sześćdziesiąt pięć obiektów I kategorii(****), sto dziewiętnaście hoteli II kategorii(***), dwieście dwanaście obiektów III kategorii(**) i sto siedemnaście obiektów kategorii czwartej(*).

W latach wcześniejszych, tj. 1989 i 1990, udziały hoteli w ogólnej liczbie obiektów turystyki były nieco mniejsze i wynosiły odpowiednio: 4,9% i 5,6% .

Wzrostowi ulegał także odsetek miejsc w hotelach wśród totalnej ilości miejsc w turystycznej bazie noclegowej. W 1991 roku wynosił on 8,3% , w 1990 -7,7% a w 1989 tylko - 6,6% .

Ilość obiektów w kolejnych latach z uwzględnieniem podziału na kategorie przedstawia poniższa tabela:

OBIEKTY	1989	1990	1991
ogółem:	480	499	515
w tym :			
*****	1	1	2
****	51	59	65
***	112	124	119
**	227	224	212
*	88	91	117

Na przestrzeni trzech lat baza hotelowa w Polsce wzbogaciła się o jeden obiekt 5 -gwiazdkowy(w Warszawie), 14 obiektów 4 -gwiazdkowych i 7 obiektów 3-gwiazdkowych . Zmiany liczebności w pozostałych kategoriach hoteli(2- i 1-gwiazdkowych) związane były z ich przegrupowaniem w ramach kategorii.Szczególnie widoczny jest wzrost liczby obiektów najniższej klasy.

Niski standard reprezentują głównie hotele znajdujące się w gestii wojewódzkich,lokalnych i regionalnych Przedsiębiorstw Turystycznych. Brak dotacji ze stony państwa, konieczność samofinansowania i samowystarczalności sprawiły, że brak było środków nie tylko na nowe inwestycje ale również na remonty działających obiektów. Z badań Instytutu Turystyki wynika , iż kondycja finansowa 60% hoteli w Polsce jest zła a 30% - bardzo zła.

Wraz ze wzrostem liczby hoteli przybywało równocześnie nowych miejsc noclegowych(łóżek) .

Odsetek miejsc w hotelach wśród totalnej ilości miejsc w bazie noclegowej turystyki wynosił w 1989 - 6,6% , w1990 - 7,7% a w 1991 roku - już 8,3% .

Poniższa tabela prezentuje ilości miejsc w hotelach w kolejnych latach , z uwzględnieniem podziału na kategorie :

MIEJSCA	1989	1990	1991
ogółem:	54460	57396	58340
w tym:			
*****	585	585	1322
****	19523	20533	21029
***	13410	13923	13376
**	16459	17462	15681
*	4483	4893	6932

Proporcja ilości miejsc w hotelach o wysokim standardzie (5-, 4- i 3-gwiazdkowych) do ilości łóżek w obiektach niskich kategorii (2- i 1-gwiazdkowych) utrzymywała się w latach 1989-1991 na jednakowym poziomie i wynosiła 0,6; miejsca w hotelach 2- i 1-gwiazdkowych stanowiły około 0,4 ogółu miejsc hotelowych.

3.2. Hotele i ich wykorzystanie w województwach i wybranych miastach wojewódzkich .

Bardzo zróżnicowana sytuacja widoczna była w stanie właściwej bazy hotelarskiej w poszczególnych województwach (tabela 6). W województwach białkopodlaskim i przemyskim nie było w omawianym okresie żadnego czynnego hotelu.

W leszczyńskim, ostrołęckim, radomskim i siedleckim funkcjonowały wyłącznie hotele 1- i 2-gwiazdkowe. W chełmskim i radomskim czynne było tylko po jednym obiekcie (w radomskim 2-gwiazdkowy , w chełmskim - 3-gwiazdkowy).

Stanem hoteli powyżej wartości średniej (tj. 10 i więcej obiektów na województwo) dysponowały 22 województwa : stołeczne, bielskie, bydgoskie, elbląskie, gdańskie, gorzowskie, jeleniogórskie, kaliskie, katowickie, krakowskie, lubelskie, nowosądeckie, olsztyńskie, opolskie, pilskie, poznańskie, słupskie, szczecińskie, toruńskie, wałbrzyskie, wrocławskie i zielonogórskie.

Największą ilością hoteli dysponowały (stan na 31.07.1991 roku) województwa : katowickie(44) , krakowskie(28) i warszawskie(25) . W pozostałych, w latach 1989-1991 gości przyjmowało mniej niż dziesięć hoteli na jedno województwo .

Mimo przyrostu ilości hoteli i miejsc w nich ,mniej osób korzystało z ich oferty noclegowej.

Stopień wykorzystania miejsc w hotelach wynosił ogółem w 1989-65,6% , w 1990-tylko 43% i w 1991 roku- 41,6% .Uwzględniając podział na kategorie, wykorzystanie miejsc w hotelach przedstawiało się następująco:

LATA	HOTELE- stopień wykorzystania(w procentach)				
	*****	****	***	**	*
1989	74,5	66,7	67,7	63,6	60,6
1990	67,1	48,4	39,1	39,7	37,6
1991	65,9*	45,3	37,3	41,0	34,5

*w 1991 były już dwa obiekty tej kategorii, wcześniej- jeden.

Stopień wykorzystania w 1990 roku był niższy średnio o 20% od stopnia wykorzystania w 1989 (najwyraźniej w hotelach 3-gwiazdkowych - o 28,6%).

W 1991 roku nastąpił dalszy , znacznie już łagodniejszy, spadek wykorzystania miejsc hotelowych - wynosił średnio niespełna 2% (a w przypadku obiektów 2-gwiazdkowych wykorzystanie nieznacznie wzrosło) .

Obniżenie stopnia wykorzystania hoteli widoczne jest również przy analizie innych wskaźników. W okresie październik 1988-wrzesień 1989 nocowało w polskich hotelach 5 670 tysięcy gości (udzielono 12 155 tysięcy noclegów) , w analogicznym okresie lat następnych liczba korzystających wynosiła 4 819 tysięcy (udzielonych noclegów - 8 616 tysięcy) i w kolejnym okresie (tj. X.1990-IX.1991)z noclegów w hotelach skorzystało 4 060 tys. osób (udzielono noclegów -7 980 tysięcy) .

Rozpatrując liczbę osób przypadających na miejsce noclegowe w kolejnych latach , okazuje się , że po gwałtownym spadku w 1990 roku ,w porównaniu z 1989 (z 78 do 52 osób na miejsce), w 1991 liczba ta wzrosła do 54 osób (tabela 7 w aneksie) .

Wśród województw występowały dwie wyraźne tendencje:

- spadek w 1990 i wzrost w 1991 , województwa: bielskie, chełmskie, ciechanowskie, elbląskie, gdańskie, jeleniogórskie, kaliskie, katowickie, krośnieńskie, legnickie, leszczyńskie, łomżyńskie, ostrołęckie, pilskie, płockie, słupskie, szczecińskie, tarnowskie, toruńskie, włocławskie , nowosądeckie oraz zamojskie ,

- permanentny spadek , województwa: stołeczne,bydgoskie, częstochowskie,gorzowskie,kieleckie,konińskie,koszalińskie, krakowskie,lubelskie,łódzkie,piotrkowskie,poznańskie, radomskie,rzeszowskie,sieradzkie,skierniewickie,suwalskie, tarnobrzeskie,wałbrzyskie,wrocławskie i zielonogórskie .

Pozostałe cztery województwa(bo dwa nie posiadały żadnego czynnego hotelu) miało sytuację inną, nie na tyle jednak, by zmienić dominację dwóch wspomnianych wcześniej trendów .

Należy w tym miejscu przypomnieć, iż od 1 lipca 1990 roku radykalnej zmianie uległy opłaty za noclegi w hotelach. Ujednolicono opłaty dla gości krajowych i zagranicznych, co sprawiło, że dla tych pierwszych ceny wzrosły od 38% do 940% .

I jeszcze ilustracja wykorzystania miejsc w hotelach w wybranych miastach wojewódzkich (liczby hoteli i miejsc oraz liczbę udzielonych noclegów przedstawiają tabele 8 i 9 w aneksie). W omawianych latach liczba noclegów w hotelach w każdym z tych miast (Warszawa,Białystok,Gdańsk,Katowice,Kraków,Lublin,Łódź, Poznań,Szczecin,Wrocław) ulegała stopniowemu obniżeniu ; mimo, iż w większości miast przybyło zarówno nowych obiektów, jak i miejsc(wyjątkami były :Białystok,Gdańsk i Katowice) . Próbując zmierzyć wielkość ruchu turystycznego liczbą noclegów udzielonych,w tym przypadku,w hotelach zaprezentowano poniżej średnią liczbę noclegów przypadających na każde miejsce hotelowe w wybranych miastach:

Lp.	MIASTA	Średnia liczba noclegów w hotelach		
		1989	1990	1991
1.	Warszawa	227	199	146
2.	Białystok	174	149	107
3.	Gdańsk	248	182	156
4.	Katowice	185	65	78
5.	Kraków	233	163	116
6.	Lublin	299	194	117
7.	Łódź	262	137	97
8.	Poznań	237	172	112
9.	Szczecin	270	200	142
10.	Wrocław	243	141	116

We wszystkich przypadkach liczba noclegów przypadających na jedno miejsce hotelowe obniżała się. Sytuacja taka miała również miejsce w tych miastach, gdzie w omawianym okresie zmniejszyła się liczba obiektów i miejsc w hotelach, tj. w Białymstoku, Gdańsku i Katowicach.

3.3. Cudzoziemcy w hotelach .

Wśród turystów zagranicznych odwiedzających Polskę coraz liczniej, znaczną część stanowią obywatele wschodniej części Niemiec, byłego ZSRR, Rumuni i inni z krajów Europy wschodniej i środkowej (w 1991 roku ,przyjeżdżający z tych państw stanowili aż 95% ogółu turystów zagranicznych) .

Mimo, iż cel ich przyjazdu ma często charakter handlowy, koszty pobytu i utrzymania w Polsce określają jako wysokie. Stąd, by te koszty obniżyć, znaczna część przyjeżdżających z wyżej wymienionych krajów nocowała u krewnych i znajomych oraz na campingach.

W sprawozdaniach GUS dotyczących wykorzystania obiektów noclegowych turystyki (w tym oczywiście również hoteli), obcokrajowców wyodrębniono z ogólnej liczby korzystających dopiero w 1991 roku (dokładnie: od IV kwartału 1990 do III kwartału 1991 roku) . Stąd dokładne informacje statystyczne dotyczące cudzoziemców w polskich hotelach dotyczą tylko tego okresu, wcześniejszych - nie .

Z noclegów w hotelach skorzystało w okresie X.1990 - IX.1991 1 737 tysięcy obcokrajowców. Liczba ta stanowiła 67,5% z ogólnej liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów, w tym czasie, w rejestrowanej bazie noclegowej (bez uwzględnienia tych, którzy nocowali poza nią, np. u krewnych lub znajomych) .

Stopień wykorzystania (stosunek noclegów udzielonych cudzoziemcom do nominalnej liczby noclegów) hoteli przez turystów wynosił w omawianym okresie 19,6% (ogółem w Polsce- 40,3%) .

W kolejnych miesiącach stopień wykorzystania miejsc w hotelach przez turystów zagranicznych przedstawiał się następująco:

-1990-	październik-	19,7%
	listopad-	14,8%
	grudzień-	12,6
-1991-	styczeń-	10,5%
	luty-	12,2%
	marzec-	15,9%
	kwiecień-	18,8%
	maj-	25,0%
	czerwiec-	25,0%
	lipiec-	26,5%
	sierpień-	27,3%
	wrzesień-	24,4% .

Najintensywniejszy ruch cudzoziemców odnotowano w hotelach w okresie wiosenno-letnim, w porze jesienno-zimowej poziom ruchu obniżał się (najmniejszy- w styczniu) .

W pierwszych trzech kwartałach 1991 roku obcokrajowcy stanowili około 50% korzystających z hoteli. Noclegi udzielone gościom zagranicznym stanowiły również połowę wszystkich noclegów udzielonych w tym okresie w hotelach .

Z ogólnej liczby cudzoziemców korzystających z miejsc w hotelach 7% nocowało w obiektach o najwyższym standardzie(*****), 56% - w hotelach 4-gwiazdkowych , 16,4% - w hotelach 3-gwiazdkowych , 20,6% - w hotelach 2- i 1-gwiazdkowych .

W państwach wysoko rozwiniętych dysponujący hotelami zakładają, iż około 60% gości stanowić będą goście krajowi. W przypadku Polski , w okresie I.- IX.1991 , obcokrajowcy stanowili 92% ogółu korzystających z hoteli 5-gwiazdkowych (tylko w Warszawie, bo tam zlokalizowane są obydwie obiekty), 63%- z hoteli 4-gwiazdkowych, w hotelach 3-gwiazdkowych cudzoziemcy stanowili 35% ogółu gości , w 2- i 1-gwiazdkowych - po około 28% .

Dopiero więc w obiektach hotelowych II kategorii(***) proporcje ilości gości krajowych i zagranicznych zbliżają się do tendencji światowych . W hotelach wyższych kategorii zdecydowanie dominują cudzoziemcy .

Przedstawiona poniżej tabela prezentuje odsetki gości zagranicznych, korzystających z hoteli w wybranych miastach wojewódzkich , w odniesieniu do ogółu obcokrajowców nocujących w polskich

hotelach, w okresie I.-IX.1991 roku:

Lp.	Miasta	Cudzoziemcy korzystający(w%)
1.	Warszawa	22,6
2.	Białystok	0,9
3.	Gdańsk	4,4
4.	Katowice	4,3
5.	Kraków	10,0
6.	Lublin	2,6
7.	Łódź	3,9
8.	Poznań	7,1
9.	Szczecin	6,4
10.	Wrocław	5,8

W tych dziesięciu miastach nocowało 68% turystów zagranicznych; w pozostałych trzydziestu dziewięciu miastach - tylko niespełna 1/3 cudzoziemców.

Ruch przyjeżdżających z zagranicy był więc skumulowany w wyżej wymienionych regionach.

IV. PROGNOZA .

Ruch turystyczny, zdeterminowany przez wiele różnorodnych zmiennych, jest zjawiskiem trudnym do pomiaru. Prognozowanie jego rozmiarów na przyszłość stanowi zadanie jeszcze bardziej złożone.

Przedstawione w niniejszym raporcie dane, dotyczą okresu niepełna trzech lat, tj. 1989 i 1990 roku oraz pierwszych trzech kwartałów roku 1991 . Był to okres zbyt krótki, by można zastosować statystyczne metody badania dynamiki zjawisk masowych. Poza tym, opracowanie to dotyczy tylko tej części ruchu turystycznego, która mierzalna jest poprzez statystyki noclegowe rejestrowanych obiektów turystyki . Można jednak na podstawie zaprezentowanych informacji sformułować bardziej ogólne wnioski.

Jak wspomniano, ruch turystyczny ulega wpływom różnorodnych czynników zewnętrznych. Jednym z istotniejszych jest sytuacja ekonomiczna państwa i jego obywateli. W tej dziedzinie niewiele zmieniło się w okresie trzech omawianych lat. Na pewno bariera ekonomiczna odgradza znaczną część Polaków od czynnego udziału w wypoczynku i turystyce zorganizowanej, szczególnie w środowiskach o najniższych dochodach i najniższym stopniu rozwoju potrzeb w dziedzinie turystyki. Niski udział Polaków widoczny jest szczególnie w przypadku hoteli wyższych kategorii, gdzie zdecydowanie dominują cudzoziemcy, a odsetek gości krajowych stale ulega obniżeniu. Natomiast w pierwszych trzech kwartałach roku 1991 zahamowaniu uległ spadek wykorzystania w ośrodkach wczasowych, szkoleniowych, domkach turystycznych i campingach, zanotowano w tych obiektach nieznaczny wzrost liczby korzystających i wzrost liczby udzielanych noclegów.

Czynnikiem hamującym rozwój ruchu turystycznego nie są na pewno regulacje polityczno-prawne, wpływające na turystykę przyjazdową i wyjazdową. Zniesienie ograniczeń wizowych (w 1989 roku także kart przekroczeń granicy) umożliwia swobodne podróżowanie zarówno obcokrajowcom do Polski, jak i Polakom za granicę. Znalazło to wyraz w ponad czterokrotnym wzroście w 1991 roku, w porównaniu z 1989, liczby cudzoziemców odwiedzających Polskę.

Bardzo istotną kwestią jest zapewnienie przyjeżdżającym odpowiadających im warunków zakwaterowania i poziomu świadczonych usług. Goście z krajów zachodnich skarżą się głównie na zły stan sanitarny polskich obiektów turystycznych, goście z krajów Europy Środkowej i Wschodniej - na wysokie koszty utrzymania. Sprawa stanu bazy noclegowej i komplementarności usług turystycznych jest kolejną zmienną mającą wpływ na ruch turystyczny. Ilość obiektów i miejsc noclegowych turystyki uległa w latach 1989 - 1991 zmniejszeniu. Wyjątkiem były hotele, których liczba wzrosła w tym okresie. Obniżał się stopień wykorzystania wszystkich rodzajów obiektów noclegowych (także hoteli, bez względu na kategorie i miejscowość).

Poprawiła się w omawianym okresie dostępność różnorodnych form turystyki i wypoczynku. Duża liczba biur turystycznych przedstawia szeroką ofertę usług, udostępnione zostały do ogólnego użytku ośrodki resortowe i zakładowe. Rosnąca konkurencyjność daje szansę na poprawę jakości usług turystycznych, może wpłynąć także na obniżenie cen i ograniczenie w ten sposób bariery ekonomicznej.

ZAKOŃCZENIE :

Wyraźny spadek stanu (ilości obiektów i miejsc noclegowych) i stopnia wykorzystania obiektów noclegowych turystyki w 1990 roku, uległ znacznemu zmniejszeniu, a w niektórych przypadkach, wręcz zahamowaniu w pierwszych trzech kwartałach 1991 roku. Ogółem, liczba osób korzystających z noclegów we wszystkich rodzajach obiektów turystycznych spadła w 1990 roku o ponad 30% a w 1991 - wzrosła o około 1%.

Mimo wzrostu ilości hoteli, we wszystkich kategoriach tych obiektów stopień wykorzystania malał. Zmieniała się również proporcja gości krajowych i zagranicznych, cały czas na niekorzyść obywateli polskich.

Przedstawione wyżej informacje wskazują jednak na pewną stabilizację i ustalenie poziomu ruchu turystycznego.

BIBLIOGRAFIA:

1. "Turystyka i wypoczynek", Departament Badań Społecznych i Demograficznych GUS, W-wa 1989, 1990, 1991 .
2. G.Konsewicz, J.Grabowski "Hotelarstwo" cz.I., Jelenia Góra, 1980.
3. W.Bartoszewicz, "Cele, motywy i organizacja przyjazdów do Polski w 1991 roku", IT , W-wa 1991.
4. J.Głównia, "Metodologia szacowania bieżących i przyszłych rozmiarów ruchu turystycznego w jego podstawowych formach", IT , W-wa 1984.
5. S.Liszewski, "Ruch turystyczny krajowy i zagraniczny w Polsce. Metodologia pomiaru i analizy ruchu turystycznego ", IT, W-wa 1990.
6. I.Ryniewicz, "Nie tylko Marriott", Gazeta Bankowa, nr 28/1992.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych

ANEKS

W poniższych tabelach i wykresach zastosowano następujące pogrupowanie rodzajów obiektów noclegowych:

1. Hotele i motele
2. Pensjonaty
3. Domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe
4. Ośrodki wczasowe
5. Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej
6. Zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, campingi
7. Pokoje gościnne
8. Pozostałe, w tym: obiekty lecznictwa uzdrowiskowego wykorzystywane na potrzeby wczasów, obiekty noclegowe w ośrodkach wyłącznie do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, pola biwakowe itp.

Tabela 1. Stan bazy noclegowej (liczba obiektów i miejsc) *
w latach 1989-1991.

Rok		Ogółem	1	2	3	4	5	6	7	8
1989	L O	9734	515	172	1553	4477	505	452	1019	1041
	L M	828214	56519	6969	73525	338901	46454	68850	109295	127701
1990	L O	8912	536	161	1385	4238	473	439	724	956
	L M	743058	59549	6028	64391	318454	42388	65125	66786	120337
1991	L O	8199	554	162	1238	3885	479	516	545	820
	L M	684235	60638	5793	57912	310311	42662	62199	41451	103269

LO- liczba obiektów, LM- liczba miejsc

*Dane dotyczące obiektów i miejsc noclegowych obejmują wszystkie obiekty czynne w dniu 31.VII. danego roku oraz obiekty nieczynne w tym dniu, dla których przyjęto maksymalną liczbę miejsc w okresie sprawozdawczym.

Tabela 2. Liczba korzystających z obiektów noclegowych turystyki
(w tysiącach)

Rok	Ogółem	1	2	3	4	5	6	7	8
1989	15142, 6	5756, 7	204, 8	2779, 6	2677, 2	628, 9	951, 0	1063, 0	1081, 4
1990	10531, 3	4093, 6	108, 9	1987, 9	2063, 8	449, 5	597, 8	422, 6	807, 2
1990 (I-IX)	8699, 1	3131, 7	88, 2	1602, 0	1832, 9	363, 3	575, 8	350, 9	754, 3
1991 (I-IX)	8783, 9	3284, 6	86, 0	1486, 3	1910, 6	401, 6	582, 4	304, 6	727, 7

Tabela 3. Liczba udzielonych noclegów (w tysiącach)

Rok	Ogółem	1	2	3	4	5	6	7	8
1989	76062, 8	12227, 5	984, 0	7037, 2	29534, 3	4628, 1	4380, 2	11055, 0	6216, 5
1990	49374, 3	8114, 6	493, 2	4481, 3	21864, 3	3190, 5	2450, 0	4333, 2	4447, 2
1990 (I-IX)	44089, 2	6296, ⁶ / ₇	42 ⁹ / ₁ , 1	3665, 9	20394, 3	2827, 6	2391, 6	3804, 9	4279, 2
1991 (I-IX)	42826, 0	6430, 9	404, 3	3421, 3	21014, 8	3077, 7	2521, 4	2135, 8	3819, 8

Tablica 4. Korzystający z obiektów turystycznych w 1989 r. wg województw.

Lp.	Województwo	Ogółem	1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	POLSKA	15178644	5756747	204754	2779565	2677217	628884	951024	1063022	1117431
2	STOLECZNE WARSZAWSKIE	1057447	747237	9560	114419	43584	36957	91905	4831	8954
3	BIALSKOPODLASKIE	57923	-	-	41912	7676	2258	3167	323	2587
4	BIALOSTOCKIE	152101	45384*	-	83751	1307	1624	4323	11848	3864
5	BIELSKIE	1021295	186722	2304	276956	358274	69947	6140	71598	49354
6	BYDGOSKIE	315778	88942*	367	88640	49340	22617	18879	11936	35075
7	CHEŁMSKIE	53605	18507*	-	7429	16596	401	181	-	10491
8	CIECHANOWSKIE	34087	10357*	-	13611	7219	914	-	1504	482
9	CZĘSTOCHOWSKIE	191659	115900	-	16535	17408	2054	24426	8708	6628
10	ELBLĄSKIE	252934	37385	1088	55633	90736	6864	22851	8819	29558
11	GDĄSKIE	862711	300997*	10295	154269	193494	39537	63281	84813	64184
12	GORZOWSKIE	284176	145627*	4067	43990	35191	1639	12929	9044	31669
13	JELENIÓGÓRSKIE	614087	154805	35174	111360	204384	36950	15611	36523	19280
14	KALISKIE	135327	68300	-	13373	5588	8475	20167	13064	6360
15	KATOWICKIE	594764	467177	-	66211	28161	4727	7606	6468	14414
16	KIELECKIE	268766	90315*	6372	72070	12717	15509	25095	39897	6791

Tablica 4. cd

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
17	KONIŃSKIE	110019	31454*	-	13612	21546	6937	23846	39897	6791
18	KOSZALIŃSKIE	558531	90944*	3977	41548	220002	20646	45162	56188	80064
19	KRAKOWSKIE	665341	390995	-	178327	5539	9435	27614	21300	32131
20	KROSŃIENSKIE	295095	36060	2291	128391	35245	9139	28090	42900	33947
21	LEGNICKIE	96559	76125*	-	12069	1256	356	1078	144	5531
22	LESZCZYŃSKIE	92347	29593*	-	7024	27149	10162	12820	3459	2140
23	LUBELSKIE	303276	178096*	386	56335	17320	10530	14683	5238	20688
24	ŁOMŻYŃSKIE	45607	15881	1231	1390	4266	9722	2431	328	10358
25	ŁÓDZKIE	256609	200246*	1305	26978	3851	284	11988	7482	4475
26	NOWOSĄDECKIE	1116691	122874	18856	214119	311518	55227	25562	282408	86125
27	OLSZTYŃSKIE	478890	112864*	30422	55563	88177	17799	47718	10351	115996
28	OPOLSKIE	261900	109134	-	41793	27095	18546	31952	16655	16725
29	OSTROŁĘCKIE	48565	14177	-	10778	15916	4763	163	1675	1093
30	PILSKIE	155593	62275*	-	17006	30741	11660	7866	18979	7066
31	PIOTRKOWSKIE	130934	39903*	14489	19430	35824	8246	10107	-	2935
32	PŁOCKIE	73737	31327*	-	13004	11209	3024	9334	4027	1812
33	POZNANSKIE	645781	398109	-	53143	19310	32484	28266	85571	28898

Tablica 4. cd

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
34	PRZEMYSKIE	145009	-	16078	64869	13038	5294	22295	1726	21709
35	RADOMSKIE	79460	14578*	3180	23542	3112	6219	10335	17230	1264
36	RZESZOWSKIE	190204	135990*	-	30728	7095	1724	1297	8973	4397
37	SIEDLECKIE	52771	3685*	2581	14981	18411	7063	1521	4288	241
38	SIERADZKIE	50500	21766*	-	6170	11843	1861	7066	423	1371
39	SKIERNIEWICKIE	61493	25008	-	24497	618	5918	2692	2604	156
40	SŁUPSKIE	319435	63732	972	29653	114722	7440	65688	21923	15305
41	SUWALSKIE	472755	49953	4403	71967	76928	36872	51638	13994	167000
42	SZCZECIŃSKIE	774544	225572	6700	65623	269517	16005	65297	51273	74557
43	TARNOBRZESKIE	85257	17765*	8704	38947	8227	1627	1967	4667	3353
44	TARNOWSKIE	107017	48900*	6300	33613	3780	2173	2675	2332	7244
45	TORUŃSKIE	176106	111282*	-	23405	16960	3391	5659	2240	13169
46	WAŁBRZSKIE	487107	134465	5465	127615	118410	36076	7327	43344	14405
47	WŁOCŁAWSKIE	91018	43487*	3293	6645	17538	6943	-	10710	2402
48	WROCŁAWSKIE	476604	317650	-	92961	8153	1359	21250	10030	25201
49	ZAMOJSKIE	78867	35843*	316	16963	5792	-	5920	10444	3598
50	ZIELONOGÓRSKIE	298362	89384	4578	104876	35434	9486	33156	9000	12448

Tablica 5. Korzystający z obiektów turystycznych w 1990 r. wg województw.

Lp.	Województwo	Ogółem	1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	POLSKA	10531299	4093556	108885	1987900	2063758	449604	597793	422613	807190
2	STOLECZNE WARSZAWSKIE	857903	648524	4689	81000	23416	20213	65021	4732	10308
3	BIALSKOPODLASKIE	39661	-	-	26939	6447	1496	1689	283	2807
4	BIALOSTOCKIE	115170	37102*	-	53971	1755	502	3984	15008	2848
5	BIELSKIE	742108	112386	1550	208314	301580	45960	6239	28497	37582
6	BYDGOSKIE	241235	65794	64	65683	39977	16452	13036	6675	33554
7	CHEŁMSKIE	50576	10645*	-	7557	13046	343	144	-	18832
8	CIECHANOWSKIE	31223	16039*	-	8838	5260	203	-	792	91
9	CZĘSTOCHOWSKIE	128797	81100	-	13777	12141	220	13487	2159	5923
10	ELBLĄSKIE	154730	20871	1031	35778	61007	3865	15165	2488	14525
11	GDĄSKIE	567401	225556*	7155	80220	131002	29342	34252	21577	38297
12	GORZOWSKIE	221117	104580*	1034	37879	34518	1526	9916	8480	23184
13	JELENIÓGÓRSKIE	412679	107127	12596	85265	139792	24117	13432	17035	13315
14	KALISKIE	97072	51553	-	8007	5564	4258	12596	8996	6098
15	KATOWICKIE	354550	275681	-	33963	19773	3284	3928	4250	13671
16	KIELECKIE	162049	62870*	3620	41684	15439	12771	8747	12939	3979

Tablica 5 cd

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
17	KONIŃSKIE	78419	23043*	-	3289	22053	3856	16902	2698	6578
18	KOSZALIŃSKIE	366951	59457	2826	28348	165337	15498	30132	10437	54916
19	KRAKOWSKIE	544999	301190	-	158010	8845	6556	24778	5524	32611
20	KROŚNIENSKIE	170690	26671	2738	80907	23020	6037	14044	3132	19626
21	LEGNICKIE	64649	41299*	-	15731	1211	776	1204	142	4286
22	LESZCZYŃSKIE	67291	16324*	-	6609	25205	8093	5189	2300	3571
23	LUBELSKIE	228136	117249	216	44706	21830	5826	6461	2282	29566
24	ŁOMŻYŃSKIE	30299	8065*	650	1164	3935	4918	2142	196	9229
25	ŁÓDZKIE	174619	120051*	964	27820	4867	666	11857	6515	1879
26	NOWOSĄDECKIE	741538	99682	10762	178515	261331	43316	13643	92368	41921
27	OLSZTYŃSKIE	290750	74434*	15031	35638	72814	13121	22757	3654	53301
28	OPOLSKIE	179936	71421	-	22193	22339	17021	21163	10716	15083
29	OSTROŁĘCKIE	39559	10996	-	8384	14007	4002	942	479	749
30	PILSKIE	109411	36871*	-	16357	22372	10751	5107	13754	4199
31	PIOTRKOWSKIE	97079	24948	11704	19292	30202	2471	7029	-	1433
32	PŁOCKIE	50827	18328*	-	8712	10778	3125	5232	3434	1218
33	POZNAŃSKIE	476875	306587	-	40045	17593	28122	20260	47343	16925
34	PRZEMYSKIE	74162	-	8100	37081	5950	2007	8500	855	11669

Tablica 5 cd

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
35	RADOMSKIE	64770	9385	3491	18770	3887	5314	8769	13160	1994
36	RZESZOWSKIE	120050	79686*	-	24981	6456	574	891	3773	3689
37	SIEDLECKIE	42292	4770*	2499	10524	10487	4019	3093	6678	1006
38	SIERADZKIE	34281	13537*	-	3583	8759	1415	5656	232	1094
39	SKIERNIEWICKIE	36793	19615	-	9766	523	4078	2072	579	142
40	SŁUPSKIE	194144	39739	50	16827	83231	4834	35776	3140	10547
41	SUWALSKIE	278325	20127	1691	38123	59111	31910	25198	1731	100389
42	SZCZECIŃSKIE	549594	188514	5733	40509	186227	9250	42954	12060	64347
43	TARNOBRZESKIE	62253	17162*	4495	28638	4477	312	2146	2415	2608
44	TARNOWSKIE	77453	36971*	1009	18109	3980	1800	1216	2919	11449
45	TORUŃSKIE	148860	87682*	-	18005	16944	3537	3500	1879	17313
46	WAŁBRZYSKIE	285082	70992	2149	80302	80420	20587	6070	8352	16210
47	WŁOCŁAWSKIE	60088	25828*	-	3374	17201	5759	-	6368	1558
48	WROCŁAWSKIE	332920	194976	-	73403	6810	1171	19942	7741	28931
49	ZAMOJSKIE	54468	23724*	77	10759	5331	107	4492	6596	3382
50	ZIELONOGÓRSKIE	227455	84386	2961	70549	25508	12223	17037	5232	9559

Tablica 6. Hotele według kategorii i województw 1989 - 1991

Lp.	Województwo	Ogółem			Kategorie														
					*****			****			***			**			*		
		89	90	91	89	90	91	89	90	91	89	90	91	89	90	91	89	90	91
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	POLSKA	480	499	515	1	1	2	51	59	65	112	124	119	227	224	212	89	91	117
2	STOŁECZNE WARSZAWSKIE	21	22	25	1	1	2	10	10	11	3	4	4	7	6	7	-	1	1
3	BIALSKOPODLASKIE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	BIAŁOSTOCKIE	8	7	7	-	-	-	-	-	-	3	3	1	2	1	2	3	3	4
5	BIELSKIE	10	15	15	-	-	-	2	3	2	2	6	6	6	6	5	-	-	2
6	BYDGOSKIE	13	13	13	-	-	-	-	-	1	5	5	4	4	4	5	4	4	3
7	CHEŁMSKIE	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
8	CIECHANOWSKIE	2	5	5	-	-	-	-	1	1	1	3	4	1	1	-	-	-	-
9	CZĘSTOCHOWSKIE	7	7	9	-	-	-	1	1	1	1	1	2	4	5	2	1	-	4
10	ELBLĄSKIE	12	12	10	-	-	-	-	-	-	2	2	2	6	6	7	4	4	1
11	GDĄSKIE	21	19	19	-	-	-	6	6	6	3	3	1	8	7	6	4	3	6
12	GORZOWSKIE	12	12	12	-	-	-	-	-	-	2	2	2	9	9	9	1	1	1
13	JELENIÓGÓRSKIE	25	27	22	-	-	-	2	3	3	4	4	4	8	8	8	11	12	7

Tablica 6 cd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
14	KALISKIE	14	12	9	-	-	-	1	1	1	1	1	-	6	6	6	6	4	2
15	KATOWICKIE	48	48	44	-	-	-	5	5	5	10	9	12	23	25	17	10	9	10
16	KIELECKIE	8	7	8	-	-	-	-	-	-	4	4	2	-	-	2	4	3	4
17	KONIŃSKIE	5	5	6	-	-	-	-	-	-	2	2	3	3	3	3	-	-	-
18	KOSZALIŃSKIE	6	6	7	-	-	-	1	1	1	1	2	2	4	3	4	-	-	-
19	KRAKOWSKIE	23	24	28	-	-	-	4	5	7	5	6	8	9	6	7	5	7	6
20	KROŚNIENSKIE	4	4	8	-	-	-	-	1	1	1	-	1	3	3	3	-	-	3
21	LEGNICKIE	8	9	7	-	-	-	1	1	1	3	3	3	4	4	2	-	1	1
22	LESZCZYŃSKIE	10	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	6	6	2	1	1
23	LUBELSKIE	10	11	14	-	-	-	1	1	1	4	4	4	4	5	5	1	1	4
24	ŁOMŻYŃSKIE	2	3	3	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	2	2	-	-	-
25	ŁÓDZKIE	9	9	9	-	-	-	3	3	3	-	-	-	5	5	5	1	1	1
26	NOWOSĄDECKIE	10	10	11	-	-	-	1	1	1	5	5	5	2	2	3	2	2	2
27	OLSZTYŃSKIE	7	7	11	-	-	-	2	3	4	2	2	2	3	2	2	-	-	3
28	OPOLSKIE	13	13	14	-	-	-	-	-	-	4	4	4	8	8	8	1	1	2
29	OSTROŁĘCKIE	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3	1	1	-
30	PILSKIE	14	15	15	-	-	-	1	1	1	-	-	-	10	12	11	3	2	3

Tablica 6 cd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
31	PIOTRKOWSKIE	5	6	6	-	-	-	-	1	1	2	2	2	1	1	-	2	2	3
32	PŁOCKIE	5	5	5	-	-	-	-	-	-	1	1	1	4	3	3	-	1	1
33	POZNANSKIE	19	19	21	-	-	-	4	4	4	7	7	5	7	8	8	1	-	4
34	PRZEMYSKIE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	RADOMSKI	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-
36	RZESZOWSKIE	7	7	7	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3	3	4	3	3	2
37	SIEDLCKIE	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1
38	SIERADZKIE	8	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	7	5	2	2	3
39	SKIERNIEWICKIE	3	3	5	-	-	-	-	-	1	3	3	3	-	-	1	-	-	-
40	SŁUPSKIE	17	18	18	-	-	-	-	-	-	4	4	6	10	9	5	3	5	7
41	SUWALSKIE	4	4	4	-	-	-	-	-	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1
42	SZCZECIŃSKIE	13	15	19	-	-	-	2	2	2	3	3	1	5	6	8	3	4	8
43	TARNOBRZESKIE	4	8	8	-	-	-	-	-	-	2	3	1	2	3	1	-	2	6
44	TARNOWSKIE	5	6	6	-	-	-	-	-	-	1	1	2	3	4	4	1	1	-
45	TORUŃSKIE	20	20	20	-	-	-	1	1	1	4	4	4	13	14	14	2	1	1
46	WAŁBRZYSKIE	15	15	14	-	-	-	-	-	-	2	3	2	10	9	7	3	3	5
47	WŁOCŁAWSKIE	3	4	3	-	-	-	-	1	1	2	2	1	1	1	1	-	-	-
48	WROCŁAWSKIE	10	11	11	-	-	-	3	3	3	6	8	7	1	-	1	-	-	-
49	ZAMOJSKIE	4	4	4	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	1	1	1	2	2
50	ZIELONOGÓRSKIE	9	9	10	-	-	-	-	-	-	2	2	2	6	6	6	1	1	2

Tabela 7. Korzystający z hoteli (liczba osób na jedno miejsce)
według województw.

Lp.	Województwo	1989	1990	1991
1	Polska	78,4	52,2	53,8
2	stołeczne	79,6	66,0	62,9
3	bialskopodlaskie	-	-	-
4	białostockie	55,8	57,1	51,0
5	bielskie	116,6	47,4	50,2
6	bydgoskie	67,1	51,7	50,4
7	chełmskie	68,5	34,4	59,2
8	ciechanowskie	51,6	35,2	90,1
9	częstochowskie	69,3	54,7	38,3
10	elbląskie	52,8	28,6	30,6
11	gdańskie	72,4	56,6	57,5
12	gorzowskie	106,7	82,3	68,7
13	jeleniogórskie	69,4	39,8	46,2
14	kaliskie	57,7	43,5	63,8
15	katowickie	70,2	31,7	40,2
16	kieleckie	66,9	49,6	48,8
17	konińskie	61,5	42,3	40,8
18	koszalińskie	65,8	52,7	51,7
19	krakowskie	85,1	63,5	57,5
20	krośnieńskie	110,6	61,4	67,9
21	legnickie	63,1	29,1	29,0
22	leszczyńskie	40,6	28,5	34,4
23	lubelskie	106,7	63,2	55,4
24	łomżyńskie	66,1	28,3	37,1
25	łódzkie	85,1	49,0	47,1
26	nowosądeckie	74,2	52,3	84,9
27	olsztyńskie	68,6	44,4	44,7
28	opolskie	85,0	53,8	53,1
29	ostrołęckie	44,9	41,9	49,2
30	pilskie	50,6	28,6	29,2
31	piotrkowskie	107,3	47,3	45,8
32	płockie	50,8	37,6	68,4
33	poznańskie	85,3	66,1	52,0
34	przemyskie	-	-	-
35	radomskie	65,5	38,6	37,5
36	rzeszowskie	125,2	73,2	70,5
37	siedleckie	21,9	24,7	40,0
38	sieradzkie	60,9	30,1	27,8
39	skierniewickie	80,9	54,0	50,0
40	słupskie	48,8	32,0	33,1
41	suwalskie	93,7	39,9	31,5
42	szczecińskie	96,0	75,2	81,5
43	tarnobrzeskie	39,7	27,9	25,0
44	tarnowskie	76,7	48,9	53,7
45	toruńskie	62,8	49,0	55,8
46	wałbrzyskie	79,9	42,2	37,1
47	włocławskie	98,7	52,2	65,8
48	wrocławskie	106,8	64,6	63,3
49	zamojskie	67,6	37,2	43,9
50	zielonogórskie	116,1	97,4	93,3

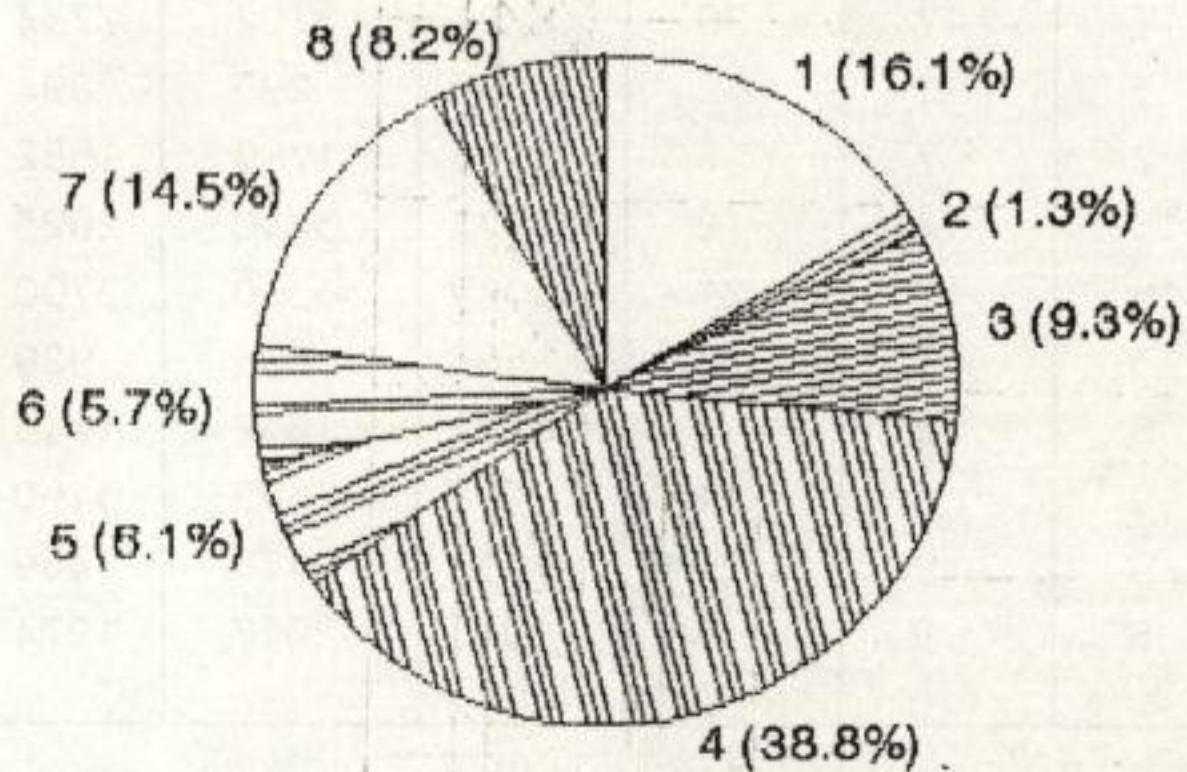
Tabela 8. Stan hoteli w wybranych miastach wojewódzkich.

Lp.	MIASTA	Liczba obiektów			Liczba miejsc		
		1989	1990	1991	1989	1990	1991
1.	Warszawa	17	17	20	6781	6702	7734
2.	Białystok	3	2	2	395	293	294
3.	Gdańsk	7	7	6	1795	1790	1582
4.	Katowice	15	14	12	2173	3840	2023
5.	Kraków	15	17	21	3029	3300	3700
6.	Lublin	3	4	7	565	595	929
7.	Łódź	8	8	8	1799	1832	1743
8.	Poznań	9	9	11	2902	2895	3160
9.	Szczecin	9	9	10	1452	1473	1469
10.	Wrocław	8	9	9	1916	2017	1974

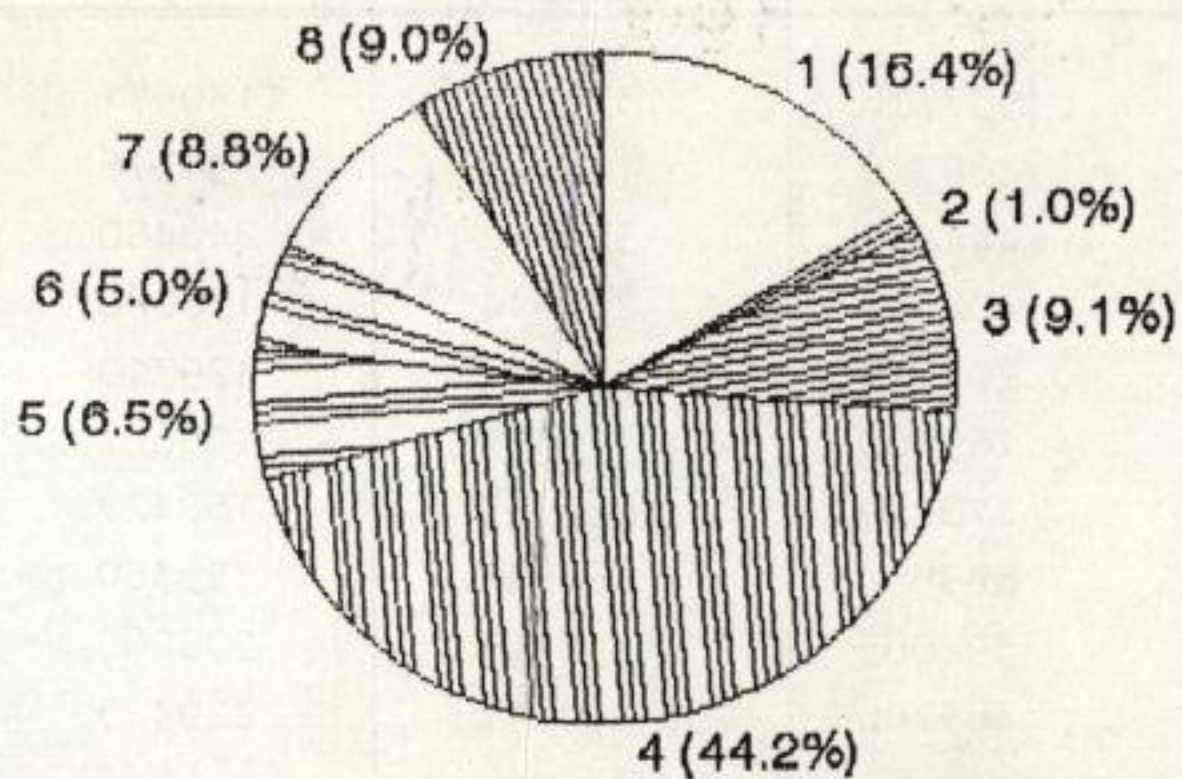
Tabela 9. Liczba udzielonych noclegów w hotelach w wybranych miastach wojewódzkich.

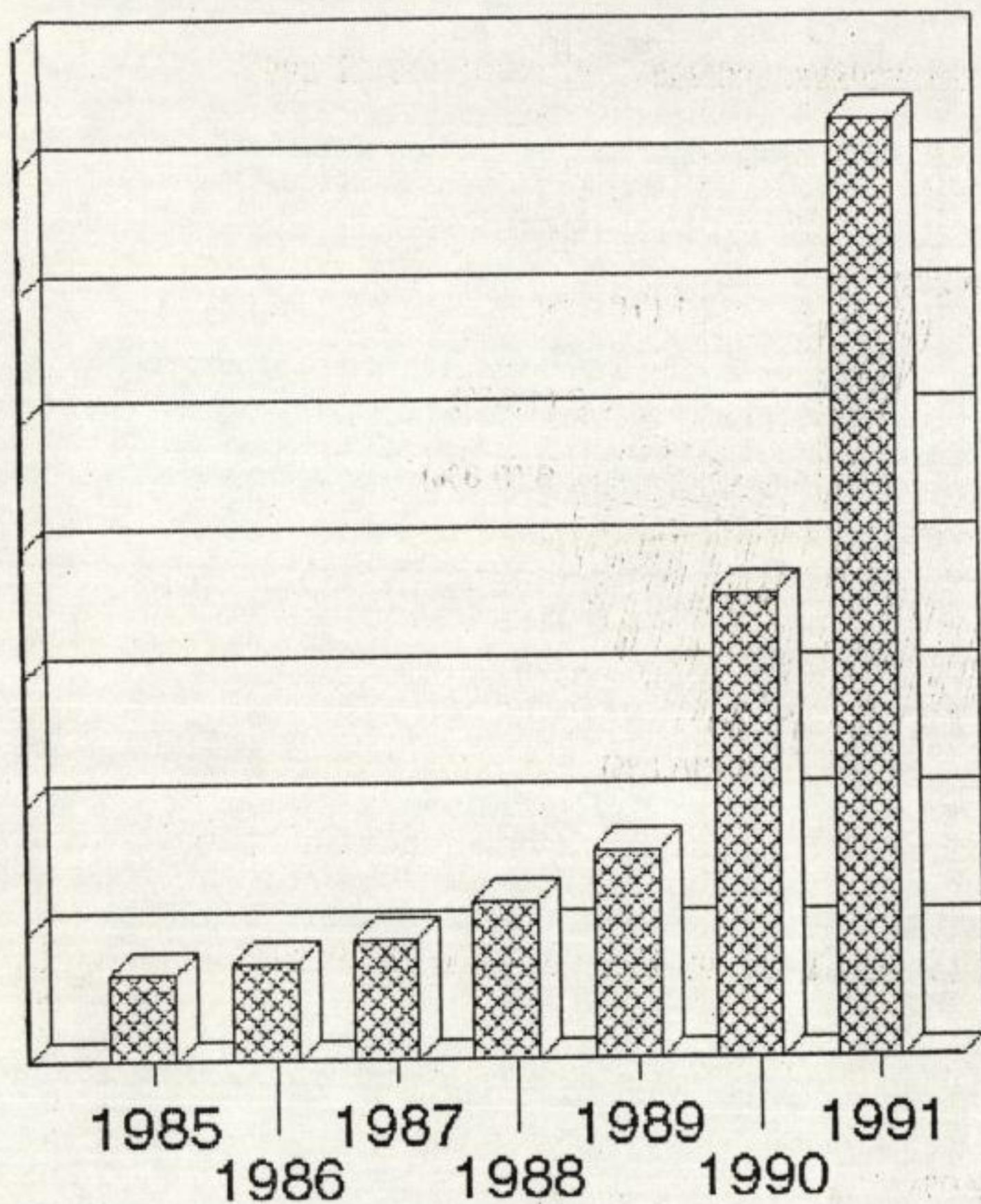
Lp.	MIASTA	Liczba udzielonych noclegów		
		1989	1990	1991
1.	Warszawa	1537716	1330406	1130571
2.	Białystok	68726	43521	31376
3.	Gdańsk	444899	326562	246480
4.	Katowice	402140	247844	158026
5.	Kraków	705679	539412	429710
6.	Lublin	169160	115380	108667
7.	Łódź	470689	251253	168428
8.	Poznań	688584	497842	353380
9.	Szczecin	392065	295287	208268
10.	Wrocław	465706	284417	229425

Udzielone noclegi według rodzajów obiektów- 1989 rok

Udzielone noclegi według rodzajów obiektów- 1990 rok

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych